

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Çalışma ve Bütçe komisyonları raporları (1/232)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-1687, 6-2448

24 . VII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkında Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 23 . VII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunu duğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

Hafta tatili ve genel tatil günlerinde işçilere ücret ödenmesi hakkındaki kanun tasarısının gerekçesi

1. Hemen bütün memleketlerde hafta tatili ile alâkalı mevzuat, menşe ve sebeplerini iki membadan almışlardır. Bunlardan biri dinî, diğeri içtimaidir. Bütün büyük dinler haftada bir günü ibadete ve istirahatata tahsis eylemişlerdir. Sosyal sebeplere gelince; bunlar bilhassa snai inkılâp ile beraber kendilerini göstermişlerdir. Fabrikalarda ve kapalı iş yerlerinde haftanın altı gününde durmadan çalışan işçi, bir gününü ailesi efradı ile birlikte istirahat ederek geçirmek ihtiyacını duymuştur. Sabahın çok erken saatlerinde iş başına giden ve akşamın geç vakitlerinde evine dönebilen işçi, ailesi efradı ile beraber bir gün kalabilmek ve aile hayatının dinlendirici havasını makine gürültüsünden uzak olarak hissetmek ihtiyacını her insan gibi duymuş, bir taraftan da haftada bir gün dinlenme ve ertesi gün taze bir kuvvetle işine dönebilmek fizyolojik ve ekonomik bakımdan da bir zaruret olmuştur. Filhakika ağır şartlar altında haftanın altı gününde çalışmış olan işçi, sağlığını ve çalışma kabiliyet ve kuvvetini idame ettirebilmek için istirahatata muhtaçtır. Diğer taraftan dinlenmek imkânına malik olmadan mütemadiyen çalışan, yorulan, hastalanan ve istihsal kabiliyetini kaybeden işçi, umumi ekonominin produktivitesi içinde de lâyük olduğu rolü oynamaktan uzak kalacaktır. Millî bir kıymet olan işçinin bu bakımdan dinlendirilmesi lâzımdır. 1925 tarihli Hafta Tatili Kanunu bazı istisnalarla Türkiye'de hafta tatilini ihdas eyledi.

Fakat hafta tatilinin kabul edilmesi dâvanın yalnız bir cephesini halletmiştir. Hafta tatilinden beklenen maksadın hasıl olması için tatil yaptığı gün için işçiye, gelirini teşkil etmekte olan ücretinin ödenmesi lâzımdır. Zira birçok ahvalde işçi, aldığı gündelikle ancak günü gününe geçinmekte ve çalışmadığı yedinci gün için başka bir geçim kaynağına sahip bulunmamaktadır. Ücret seviyeleri umumiyetle işçilere her hangi bir tasarrufa imkân vermedikleri için kanunen kendisine hafta tatili hakkı tanındığı halde işçi çalışmayı tercih eylemektedir. Bu hal hafta tatilinden beklenen fayda ile bir tezat teşkil eylemektedir. Hafta tatilinden beklenen sosyal, fizyolojik ve ekonomik neticeleri elde edebilmek için işçiye hafta tatili gününde hiç değilse yarım günlük ücretin ödenmesi lâzımdır. Birçok Garbî Avrupa memleketlerinde akdedilmiş olan toplulukla

iş mukaveleleri tatil günü ücret ödenmesini mutazammın hükümleri ihtiva etmektedir. Diğer bir kısım memleketler ve bilhassa Cenubi Amerika Hükümetleri ücretli hafta tatilini mevzuatla teyit eylemişlerdir. Harbden evvel 1929 da Çin'de ve 1936 yılında Meksika'da ve İkinci Dünya Harbinin bidayetinden beri de İran, Pakistan, Hindistan, Brezilya, Şili, Polonya, Peru, Venezuela'da bu konuya dair mevzuat kabul olunmuştur.

Memleketimizde toplulukla iş mukaveleleri akdedilmesi sistemi gelişmemiş olduğu için işçilerimize ücretli hafta tatilinin bir kanunla tanınması icabetmiştir.

2. Her memlekette dinî ve millî bayram günleri büyük bir yekûn tutmakta, birkaç memlekette bugünlerin adedi bir aya kadar çıkmaktadır. Umumi olarak bugünler, birçok memleketlerde 10-15 gün arasında değişmektedir. Umumiyetle çalışılmıyan bugünlerde işçiyi ücretinden tamamen mahrum eylemek onun dar olan bütçesinde büyük bir açık tevhit edebilir. Dünyanın birçok memleketlerindeki gibi memleketimizde de ücret seviyeleri her hangi bir tasarrufa imkân vermediği için çalışılmıyan dinî ve millî bayram günlerini işçilerin, maddi huzursuzluklar içinde geçirmemeleri, için, aylıkla çalışan kimselere bugünler için nasıl ücret ödeniyorsa işçilere de gündeliklerinin yarısının verilmesi sosyal bir vecibe olmuştur.

Bu tasarı kanunlaştığı takdirde Ulusal Bayram ve Genel Tatil Günleri Kanununa uygun olarak işçilerimize yarım ücret ödenecek tatil günlerinin adedi 14,5 olacaktır. Şayet işin mahiyeti icabı veya diğer muhtelif sebeplerden ötürü işçi bu tatil günlerinde de çalışmak mecburiyetinde kalırsa, bugünlerin karşılığında bir buçuk misli bir ücret hak kazanacaktır. Ayrıca İş Kanununun 46 nci maddesine göre 29 Ekim gününde işçiler çalışmadıkları takdirde tam ücret ve o gün çalıştıkları takdirde iki misli ücret almak hakkını haizdirler.

Genel tatil günlerinde işçilere ücret verilmesi prensibi bilhassa son yıllar içinde çok taammün eylemiştir. Bugün genel tatil günlerinde işçilere ücret ödemeyi kabul eden 40 a yakın memleket vardır.

Bu umumi izahlardan sonra maddeler üzerinde açıklamalarda bulunulması uygun olur.

Madde 1 : Yarım ücretli hafta tatilinin şimdilik yalnız İş Kanununun uygulandığı yerlerde çalışan işçilere tanınması esası kabul olunmuştur. 5518 numaralı Kanunla tadil edilen İş Kanununun 2 nci maddesinin c fıkrası gereğince, çalıştırdıkları işçi miktarı bakımından İş Kanununun şümulüne girecek mahiyette olmamakla beraber mahiyet ve ekonomik durumları itibariyle İş Kanunu hükümlerinin kısmen veya tamamen mahal veya iş kolu itibariyle kendilerine teşmili lâzımgelen işler ve işyerleri Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit edildikten sonra bu kanunun 10 işçiden daha az işçi çalıştıran işyerlerindeki işçilere de tatbiki mümkün olacaktır.

Madde 2 : Yarım ücretli hafta tatiline hak kazanmak için iş müddetleri ile alâkalı nizamnamelerde tesbit edilen müddetlere uygun olarak haftanın altı gününde çalışılmış olması esasının kabul edilmesi, hem tatbikatta temin edeceği kolaylık hem de sosyal adalet bakımından uygun görülmüştür. Esasen ücretli hafta tatilini prensip olarak kabul eylemiş olan diğer memleketlerde yalnız altı gün devamlı olarak çalışmış olmak şartıyla iktifa eylemektedirler.

Madde 3 : Yukarıki maddede kabul edilen altı gün devamlı olarak çalışma şartını hesaplarken kanunen iş müddetinden sayılan zamanlarla günlük ücret ödenen veya ödenmiyen resmî ve dinî tatil günlerinin, evlenme halinde üç güne kadar, ana veya babanın karı veya kocanın kardeş veya çocukların ölümü halinde iki güne kadar verilmiş izin müddetleri ile iş veren tarafından verilen diğer izinlerin fiilen çalışılmış günler gibi nazara alınması esası kabul edilmiştir. Zira burada bahis mevzuu edilen zaman ve günlerin hesaba katılmaması halinde yılı birkaç haftasında işçinin haftalık ücretli izin hakkından mahrum kalması mümkündür. Bayramlar, evlenme ölüm doğum her kes gibi işçinin de karşılaşacağı tabii hallerdir. Bu gibi tabii ve mâkul sebepleri çalışılmış günler gibi, hesaba katmakta sosyal adalet bakımından büyük bir fayda mülâhaza olunmuştur.

Madde 4 : Birçok memleketler bayram ve genel tatil günlerinde işçilerine ücret ödemeyi kabul eylemişlerdir. Bugünlerin adedi memlekette memlekete değişmekle beraber umumi olarak 10 - 15 gün arasındadır. 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatil Kanununa göre memleketimizdeki tatil günleri yekûnu on beş buçuktur. Bu yekûn içinde işçiler yalnız 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı günü

çalıştırılmazlar. Umumî olarak çalışılmıyan dinî ve millî bayramlarda işçilere ücret vermemek, onları herkes için kabul edilmiş olan bu nevi günlerin nimetlerinden istifade ettirmemek gibi bir netice vereceğinden İş Kanununa tâbi olan iş yerlerinde çalışan işçilere 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile bu kanuna ek bulunan 3466 sayılı Kanunda yazılı genel tatil günlerinde çalışmadıkları takdirde hiçbir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri yarım olarak, tatil yapıyarak çalıştıkları takdirde ise katlanılan mahrumiyeti karşılığında, bugünlere ait ücretleri bir buçuk misli olarak ödenecektir.

Madde 5 : Devletin idare ve murakabesi altında bulunan veya Devlet nam ve hesabına işleyip de Millî Savunma ile alakalı olan müesseselerde Hafta Tatili Kanununun 7 nci maddesine göre yılda 15 hafta müddetle hafta tatilinden istisna edilebilen işçilere de çalıştıkları hafta tatili günü için bir buçuk misli ücret ödenmesi kabul edilmiştir. Yukarıdaki madde için zikrelediğimiz mutalâa, yani hafta tatilinden mahrumiyete mukabil bunun % 50 fazla ücret ödenerek telâfisi, aynen burada da vârittir.

Madde 6 : Bâza hallerde ve işin mahiyeti icabı işçiler mutat hafta tatili gününde çalışmakta fakat buna mukabil haftanın diğer bir gününde çalışmıyarak istirahat etmektedirler. Bu gibi işlerde çalışmadıkları günde sıkıntı ve mahrumiyete mâruz kalmamaları ve istirahatlerini nisbî bir huzur içinde geçirebilmeleri için hiçbir iş karşılığı olmaksızın hafta tatili günü yerine kaim olan çalışmadıkları günün yarım ücreti ödenecektir. Bu madde birinci madde ile konulan prensibi teyit etmektedir.

Madde 7 : İş kazaları, Meslek hastalıkları ve hastalık ve Analık sigortaları Kanunlarına göre İşçi Sigortaları Kurumunca sigortalı işçilere iş göremezlik süresince bu kanunlarda tesbit edilen nispete göre bir ödenek ödenmesi kabul olunmuştur. İş göremezlik hafta tatiline rastlıyan günde de devam etmiş ise aynı ölçülere göre bir ödeneğin işçiye ödenmesi tabii ve sosyal adalet prensiplerine uygun görülmüş ve İşçi Sigortaları Kurumu tarafından böyle bir ödeneğin ödenmesinin sağlanması bu madde ile derpiş edilmiştir.

Madde 8 : Hafta, 15 gün ve ay hesabıyla çalışan işçilere hafta tatilleri için ödenecek yarım ücret, normal bir çalışma gününe tekabül eden ücretin yarısı olarak kabul olunmuştur.

Madde 9 : Birçok işçiler saat veya parça hesabıyla veya götürü olarak çalışmaktadırlar. Bunlar için ödenecek hafta tatili ücreti, bu gibi işçilerin haftanın çalışılan altı günü zarfında kazandıkları ücret yekûnunun on ikide biri olarak tesbit olunmuştur. Bu suretle bir vasati bulmakta ve işçi veya iş veren bir haksızlığa uğramamış olmaktadır.

Madde 10 : Aylık ücret alan işçilerin aylıkları içinde umumiyetle hafta tatiline ait ücretler de dahildir. Fakat bu gibi işçiler hafta tatili gününde de çalıştıkları takdirde bu mahrumiyetlerine mukabil kendilerine aylıklarından ayrı çalıştıkları hafta tatili günü için bir ücret ödenmesi kabul olunmuştur. Bu madde 4 ncü madde ile konulan prensibin tabii bir neticesidir.

Madde 11 : Hafta tatili için işçilere ödenen ücret normal bir iş gününde kazanılan ücretin yarısıdır. Fazla mesai, primler ve normal iş saatleri dışında hazırlama, tamamlama ve temizleme işlerinden ötürü kazanılan ücret normal ücrete dâhil değildir. Bu sebepten bu kanunla hafta tatili gününde ödenecek ücretin hesaplanmasında bu gibi munzam ücretler nazara alınmaz.

Madde 12 : Hiçbir mücbir ve iktisadi sebep yok iken iş veren işletmeyi ihtiyari olarak durdurabilir ve bu suretle işçilerin ikinci maddede derpiş edilen şartı yerine getirmelerine mâni olabilir. Böyle bir haksızlığı önlemek için mücbir ve iktisadi bir sebep olmadan iş yerindeki çalışmasının haftanın bir veya birkaç gününde iş veren tarafından tatil edilmesi halinde, haftanın çalışılmıyan bugünleri ücretli hafta tatiline hak kazanmak için çalışılması gereken altı günün hesaplanmasında nazara alınmıştır.

Madde 13 : Bir iş yerinde işin bir haftadan fazla bir müddetle tatil edilmesini mucip mücbir bir sebep hâdis olduğu takdirde İş Kanununun 15 nci maddesinin III numaralı bendi gereğince mücbir sebeplerden ötürü çalışılmıyan günler için işçilere yarım ücret ödenir. Hafta tatili günü için ücret ödenmesi kabul olunca yukarıdaki sebeplerin zuhuru halinde bu sebeplerin devamı müdde-

tine tesadüf eden hafta tatili günlerinde işçilere diğer günler gibi yarım ücret ödenmesi tabii ve mantıki görülmüştür.

Madde 14 : 394 sayılı Hafta Tatili Kanununun 3 ncu maddesi bir kısım işleri tatilin şümulü dışında bırakmıştır. Buralarda çalışan işçiler haftanın bütün günlerinde çalışmakta ve ücretlerini almakta olduklarından bu kanunun bu gibi işlerde çalışanlara uygulanması derpiş edilmemiştir.

Madde 15 : Bu kanun hükümlerine aykırı olarak mukavele akdedilemeyecektir. Hafta tatili umumi sağlığı, ekonomik verimi ve umumi sosyal adaleti alâkadar etmesi bakımından cemiyetin heyeti umumiyesini ilgilendiren bir intizamı âmme müessesesidir. Bu bakımdan her hangi bir mukavele ile bu kanunla sağlanan ücretlerden feragat edilemez.

Madde 16 : Bu kanunun gayesi işçilere haftatatili ve genel tatil günlerinde gelirlerini teşkil etmekte olan ücretlerinin hiç olmazsa yarısının teminidir. İş verenler, ödemekte oldukları ücretleri muayyen bir nispette eksiltirlerse beklenen gaye ortadan kalkacaktır. Bunun içindir ki işçilere ödenmekte olan ücretler üzerinde her hangi bir indirme yapılamıyacağı kabul olunmuştur.

Madde 17 : Bu kanun hükümlerine göre işçilere verilmesi lâzımgelen ücretleri vaktinde ödemiyen iş veren veya iş veren vekilleri ödemek mecburiyetinde oldukları ücretlerin yekûnunun iki misli tutarında ağır para cezasına çarptırılacaklardır. Bu nevi dâvalara sulh ceza mahkemeleri bakacaktır.

Madde 18 : İzahtan vârestedir.

Madde 19 : Devlet, vilâyet ve belediye ve katma bütçeli müesseselerce idare ve işletilmekte olup da bu kanunun şümulü içine giren iş yerlerinde ve ayrıca İktisadi Devlet Teşekküllerine tâbi iş yerlerinde çalışan işçilere ödenecek ücretlerin yeni yıl bütçelerinde derpiş edilip lüzumlu tahsisatın konulması için bu kanunun 1 Mart 1952 yılında yürürlüğe girmesi düşünülmüştür.

Çalışma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Çalışma Komisyonu

Esas No. 1/232

Karar No. 18

27 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

25 . VII . 1951 tarihinde komisyonumuza havale buyurulan (İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki) Çalışma Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunca kabul edilen ve 23 . VII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulmuş olan kanun tasarısı 27 . VII . 1951 günü ilgilî Bakanın hazır bulunduğu toplantıda tetkik ve müzakere edilerek tasarıya ek gerekçede belirtilen hususlar incelendi.

Dinî ve içtimai sebep ve zaruretler karşısında işçiye hak sayılan hafta tatili ve genel tatil günlerinde, diğer memleketlerdeki örnekler nazarı itibara alınarak ve Türk işçisinin bugünkü sosyal durumu göz önünde bulundurulularak malî ve iktisadi imkânlar çerçevesi

içinde, onların da bu yolda tatminini derpiş eden hükümlerin, bugün, içinde bulunduğumuz şartlara mutabık olduğu ancak tesbit edilen yarım günlük ücretin bir günlük olarak takdirinin tasarının istihdaf ettiği gayeyi tam olarak karşılayabileceği, yalnız şimdilik bu hadde kalınarak ilerde malî imkân ve şartların müsait şekilde gelişmesi halinde verilecek ücretin bu seviyeye çıkarılmasının mümkün ve daha âdilane olacağı, bu temenninin en kısa zaman içinde tahakkukuna int'zaren bugünkü halile tasarının maksadı karşılayacak mahiyette bulunduğu kabul edilmiş, maddelerin müzakeresine geçilmiş ve neticede 19 madde halinde komisyonumuza havale buyurulmuş olan tasarı ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna ve-
rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Çalışma Komisyonu Başkanı
Manisa
Dr. N. Körez

Sözcü
Aydın
Dr. N. Gedik

Giresun	İstanbul	İstanbul
D. Köymen	İ. Altınel	A. Topcu
İstanbul	İzmir	Kocaeli
S. Yürüten	A. Tekön	Y. Kışioğlu
Urfa	Zonguldak	Burdur
Dr. F. Ayalp	A. Boyacıgiller	M. Erkazancı

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/232
Karar No. 145

6 . VIII . 1951

Yüksek Başkanlığa

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkında Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Babakanlığın 24 . VII . 1951 tarihli ve 6/2458 sayılı tezkere-siyle sunulan kanun tasarısı Çalışma Komisy-
onu raporiyle birlikte komisyonumuza havale edilmiş olduğundan Çalışma Bakanı hazır oldu-
ğu halde incelenip görüşüldü.

Hükümet gerekçesinde tafsilen açıklandığı üzere işçilere hafta tatilinde ve ulusal bayram ve genel tatiller hakkındaki 3466 sayılı Kanun-la zikredilen günlerde günlük işe masraflarını karşılamak üzere kendilerine yarım gündelik verilmesini temin maksadiyle tasarının sevke-dilmiş olduğu bildirilmektedir.

Çalışma Komisyonunca incelenen ve aynen kabul edilmiş bulunan tasarı komisyonumuzca da yerinde ve uygun görülerek maddelerin gö-rüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının birinci maddesindeki (hiç) keli-mesi kaldırılmış ve (günlük) kelimesi (günde-lik) şeklinde tashih edilerek ve ikinci maddeye tasarının 3, 12 ve 13 ncü maddeleri de birer fı-kra olarak eklenmek suretiyle ve üçüncü madde-sinde mevcut olan (resmî ve dinî) tâbiri kaldı-rılarak bunun yerine (kanuni) tâbiri konulmak suretiyle kabul edilmiştir.

Tasarının dördüncü maddesi; sonundaki (bir buçuk misli) yerine (% 50 fazlasiyle) şek-linde tashih olunarak üçüncü madde olarak ka-bul edilmiştir.

Beşinci madde 4 ncü madde olarak teklif veçhile ve 6 ncı madde, maddedeki (hiç) kelime-si çıkarılmak suretiyle 5 ncı madde olarak ve 7 ncı madde Hükümetin teklifi veçhile 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hafta tatili ücretinin gündelikle çalışan işçi-
lere verilmesi esası kabul olunduğuna ve bu gündeliklerin haftalık, 15 günlük veya aylık olarak verilmesi iş veren ile işçi arasındaki anlaşmaya bağlı olduğuna göre, aylık ücretle müs-tahdem olan işçilere de bunun teşmili suretiyle munzam bir ücretin ve yanlış bir anlayışa mey-dan verilmemesini teminen Hükümet tasarısının 8 ncı maddesinin tayedilmesi uygun görülmüş-tür. 9, 10, 11 ncı maddeler 7, 8 ve 9 ncü madde-ler olarak Hükümetin teklifi veçhile, 12 ve 13 ncü maddeler yukarda arzedildiği üzere ikinci maddenin fıkraları olarak aynen kabul edilmiş-tir.

14 ncü madde 10 ncü madde olarak ve 15 ncı madde (iş mukavelelerine bu kanuna aykırı ola-rak konulacak hükümler bâtıldır) şeklinde tas-hih edilmek suretiyle 11 ncı madde olarak ve 16 ncı madde 12 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

17 ncı madde; tasarının 16 ncı maddesinin müeyyidesini de ihtiva etmek üzere eklenen bir fıkra ile 13 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlük maddeleri tasarıdaki madde numaraları değiştirilmek suretiyle 14 ve 15 ncı maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden tanzim olunan tasarı Ka-

muatının onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan İstanbul E. Adakan	Başkan V. Burdur F. Çelikbaş	
Bu Rapor Sözcüsü Ordu R. Aksoy	Kâtip Bursa H. Şaman	
Afyon K. A. Veziroğlu	Ankara M. Bayramoğlu	Antalya A. Saroğlu
Çanakkale K. Akmanlar	Diyarbakır M. Ekinci	Elâzığ Ö. F. Sanaç

Giresun M. Şener	İstanbul A. H. Başar	İstanbul F. Sayımer
İstanbul C. Türkgeldi	İzmir B. Bilgin	Kırklareli Ş. Bakay
Konya R. Birand	Konya M. A. Ülgen	Mardin Dr. K. Türkoğlu
Seyhan S. Bari		Sivas H. İmre
Tokad S. Ataç		Trabzon S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İşçilere Hafta Tatili ve Genel Tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — İş Kanununun uygulanmakta olduğu iş yerlerinde haftanın tatilden evvelki günlerinde devamlı olarak çalışmış olan işçilere çalışılmayan hafta tatili günü için iş veren tarafından hiçbir iş karşılığı olmaksızın yarım günlük ücret ödenir.

MADDE 2. — Birinci maddedeki ücretli hafta tatiline hak kazanmak için iş müddetleri ile alâkalı nizamnamelerde kabul edilen günlük iş müddetlerine uygun olarak haftanın altı gününde muntazaman çalışmış olmak şarttır.

MADDE 3. — Çalışmadığı ha'de kanunen iş müddetinden sayılan zamanlarla günlük ücret ödenen veya ödenmeyen resmî ve dinî tatil günleri; evlenme halinde üç güne kadar; ana veya babanın, karı veya kocanın, kardeş veya çocukların ölümü halinde iki güne kadar verilmiş izin müddetleri ile iş veren tarafından verilen diğer izinler fiilen çalışılmış günler gibi hesaba katılır.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — İş Kanununun uygulanmakta olduğu iş yerlerinde haftanın tatilden evvelki günlerinde devamlı olarak çalışmış olan işçilere çalışılmayan hafta tatili günü için iş veren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın yarım gündelik ücret ödenir.

MADDE 2. — Birinci maddedeki ücretli hafta tatiline hak kazanmak için iş müddetleri ile alâkalı nizamnamelerde kabul edilen günlük iş müddetlerine uygun olarak haftanın altı gününde muntazaman çalışmış olmak şarttır. Şu kadar ki :

A) Çalışmadığı halde kanunen iş müddetinden sayılan zamanlarla günlük ücret ödenen veya ödenmeyen kanuni tatil günleri; evlenme halinde üç güne kadar; ana veya babanın, karı veya kocanın, kardeş veya çocukların ölümü halinde iki güne kadar verilmiş izin müddetleri ile iş veren tarafından verilen diğer izinler fiilen çalışılmış günler gibi hesaba katılır.

B) Mücbir ve iktisadi bir sebep olmadan iş yerindeki çalışmanın haftanın bir veya birkaç gününde iş veren tarafından tatil edilmesi halinde, haftanın çalışılmayan bugünleri ücretli hafta tatiline hak kazanmak için çalışılması gereken altı günün hesaplanmasında nazara alınır.

C) Bir iş yerinde işin bir haftadan fazla

Hü.

MADDE 4. — İş Kanununa tâbi olan iş yerlerinde çalışan işçilere, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile bu kanuna ek bulunan 3466 sayılı Kanunda yazılı bulunan genel tatil günlerinde çalışmadıkları takdirde hiçbir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri yarım olarak, tatil yapmıyarak çalıştıkları takdirde ise çalıştıkları günlere ait bulunan ücretleri bir buçuk misli olarak ödenir.

MADDE 5. — Devletin idare ve murakabesi altında bulunan veya Devlet nam ve hesabına işleyip de Milli Savunma ile alâkadar olan müesseselerde Hafta Tatili Kanununun 7 nci maddesine göre yılda 15 hafta müddetle hafta tatilinden istisna edilen işçiler de çalıştıkları hafta tatili günü için % 50 nispetinde fazla ücret alırlar.

MADDE 6. — Hafta Tatili Kanununun 4, 5 ve 6 nci maddeleri gereğince hafta tatili günü çalışan işçilere de hafta arasında verilecek tatil günü için yarım gündelik ücretleri hiçbir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

MADDE 7. — İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Hastalık ve Anahık Sigortaları kanunları hükümlerine göre İşçi Sigortaları Kurumunca ödenek verilmekte olan sigortalı işçilere, iş göremezlik süresine dâhil olan hafta tatili günlerine ait ödenekleri aynı ölçülere göre kurum tarafından verilir.

MADDE 8. — Hafta, 15 gün ve ay hesabıyla ücret alarak çalışan işçilere hafta tatilleri için ödenecek ücret, beher çalışma gününe tekabül eden ücretin yarısıdır.

MADDE 9. — Saat veya parça hesabı ile veya götürü olarak çalışılan işlerde hafta tatili günü için ödenecek ücret, haftanın altı gününe tekabül edecek ücret yekûnunun 12 de biridir.

B. K.

bir müddetle tatil edilmesini gerektiren mücbir sebepler hâdis olduğu takdirde İş Kanununun 15 nci maddesinin III numaral bendi mucibince mücbir sebeplerden ötürü çalışılmıyan günler için işçilere ödenen yarım ücret hafta tatili günü için dahi ödenir.

MADDE 3. — İş Kanununa tâbi olan iş yerlerinde çalışan işçilere, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile bu kanuna ek 3466 sayılı Kanunda yazılı bulunan genel tatil günlerinde çalışmadıkları takdirde bir iş karşılığı olmaksızın o güne ait ücretleri yarım olarak, tatil yapmıyarak çalıştıkları takdirde ise çalıştıkları bu günlere ait ücretleri % 50 fazlasiyle ödenir .

MADDE 4. — Hükümetin 5 nci maddesi 4 neü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hafta Tatili Kanununun 4, 5 ve 6 nci maddeleri gereğince hafta tatili günü çalışan işçilere de hafta arasında verilecek tatil günü için yarım gündelik ücretleri bir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

MADDE 6. — Hükümetin 7 nci maddesi 6 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 9 neu maddesi 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 10. — Aylık ücret alan işçilere hafta tatili günü çalıştıkları takdirde tatil günlerine ait ücretleri ayrıca verilir.

MADDE 11. — Fazla mesai karşılığı olarak alınan ücretler ve primlerle işyerinin asli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işlerden dolayı aldıkları ücretler hafta tatili için verilen ücretlerin hesabında nazara alınmaz.

MADDE 12. — Mücbir ve iktisadi bir sebep olmadan işyerindeki çalışmanın haftanın bir veya birkaç gününde iş veren tarafından tatil edilmesi halinde, haftanın çalışılmıyan bu günleri ücretli hafta tatiline hak kazanmak için 2 nci madde mucibince çalışılması gereken altı günün hesaplanmasında nazara alınır.

MADDE 13. — Bir işyerinde işin bir haftadan fazla bir müddetle tatil edilmesini gerektiren mücbir sebepler hâdis olduğu takdirde İş Kanununun 15 nci maddesinin III numaralı bendi mucibince mücbir sebeplerden ötürü çalışılmıyan günler için işçilere ödenen yarım ücret hafta tatili günü için dahi ödenir.

MADDE 14. — 394 sayılı Hafta Tatili Kanununun 3 ncü maddesiyle adı geçen kanunun şümul sahası dışında bırakılmış olan işlerde çalışanlara bu kanun uygulanmaz.

MADDE 15. — Bu kanun hükümlerine aykırı olarak akdedilen her türlü mukaveleler bâttır.

MADDE 16. — Bu kanunla işçilere bir hak olarak tanınan hafta tatili ve genel tatil günleri ücretini tamamen veya kısmen ödememek gayesiyle işçilere ödenmekte olan ücretler üzerinde bir indirme yapılamaz.

Bu kanunun hiçbir hükmü, işçilere hafta tatili ve genel tatillerde ücret verilmesi hakkında daha elverişli hak ve menfaatlar sağlıyan kanun, mukavele, teamül veya âdetlerden doğan müktesep haklara hâlel getirmez.

MADDE 17. — Bu kanun hükümlerine uygun olarak işçilerine hafta tatili ve genel tatil günleri ücretini vaktinde ödemiyan iş veren

B. K.

MADDE 8. — Hükümetin 10 ncü madde 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 11 nci madde 9 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin 14 ncü maddesi 10 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — İş mukavelelerine bu kanuna aykırı olarak konulacak hükümler bâttır.

MADDE 12. — Hükümetin 16 ncü maddesi 12 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Bu kanun hükümlerine uygun olarak işçilerine hafta tatili ve genel tatil günleri ücretini vaktinde ödemiyan veya ödeme-

Hü.

veya iş veren vekilleri ödemedikleri hafta tatili ve genel tatil günleri ücretleri yekûnunun iki misli miktarında ağır para cezasına çarptırılırlar.

Bu maddenin tatbikiyle ilgili dâvalara sulh ceza mahkemelerince bakılır.

MADDE 18. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 19. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>A. Menderes</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	<i>R. Nasuhioğlu</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
	<i>H. Özyörük</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>T. İleri</i>	<i>K. Zeytinoglu</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve Sos. Y. Bakanı
<i>Muhlis Ete</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>R. S. Burçak</i>	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>S. Kurtbek</i>	<i>N. Özsan</i>
	İşletmeler Bakanı
	<i>Hakkı Gedik</i>

B. K.

mek maksadiyle ücretlerde indirme yapan iş veren veya iş veren vekilleri, ödemedikleri hafta tatili ve genel tatil günleri ücretleri yekûnunun iki misli miktarında ağır para cezasına çarptırılırlar. Bu maddenin tatbiki ile ilgili dâvalara sulh ceza mahkemelerince bakılır.

MADDE 14. — Bu kanun 1 Mart 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 15. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.